

Často kladené otázky o Úřadu evropského veřejného žalobce

Brusel 7. srpna 2018

Otázky a odpovědi

Dne [8. června 2017 dosáhlo v rámci posílené spolupráce 20 členských států EU politické dohody ohledně zřízení nového Úřadu evropského veřejného žalobce](#). Nařízení o zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce přijala Rada pro spravedlnost a vnitřní věci dne 12. října 2017 a vstoupilo v platnost dne 20. listopadu 2017.

Dne 1. srpna 2018 Komise potvrdila, že se Úřadu evropského veřejného žalobce (EPPO) účastní Nizozemsko.

Dnes (7. srpna 2018) Komise potvrdila Maltu jakožto 22. členský stát EU, který se k tomuto úřadu připojuje*.

Co je Úřad evropského veřejného žalobce?

Úřad evropského veřejného žalobce bude nezávislým a decentralizovaným úřadem veřejné žaloby Evropské unie s pravomocí vyšetřovat, stíhat a předvádět před soud pachatele trestných činů ohrožujících rozpočet EU, jako jsou podvody, korupce nebo přeshraniční podvody v oblasti DPH ve výši přesahující 10 milionů eur.

Úřad evropského veřejného žalobce bude fungovat jako jeden úřad ve všech zúčastněných členských státech a propojí vymáhání práva na evropské úrovni a úrovni jednotlivých států do sjednoceného, plynulého a účinného postupu.

Proč potřebujeme Úřad evropského veřejného žalobce?

Finanční zájmy EU nejsou v současné době dostatečně chráněny a přeshraniční podvody v oblasti DPH působí významné ztráty pro rozpočty jednotlivých zemí.

Za prvé, stávající instituce EU – OLAF (Evropský úřad pro boj proti podvodům), Eurojust (Evropská agentura pro justiční spolupráci v trestních věcech) a Europol (Evropský policejní úřad) – nemohou provádět trestní vyšetřování případů podvodu ani je stíhat. OLAF může pouze předávat výsledky svého *správního* vyšetřování příslušným vnitrostátním orgánům, které pak samy rozhodnou o zahájení trestního řízení na základě zjištění úřadu OLAF.

Za druhé, jednotlivé členské státy postupují při vymáhání práva s různou intenzitou a ne vždy přijímají opatření nutná pro řešení trestné činnosti proti rozpočtu EU. Pouze asi 50 % soudních doporučení předaných úřadem OLAF vnitrostátním orgánům pověřeným stíháním dnes končí žalobou. V jednotlivých členských státech se výrazně liší i počty těchto žalob.

Za třetí, v důsledku nízkého počtu stíhání je nízká i míra zpětného získávání částek ztracených v důsledku podvodu. Podvodníci, kteří se zaměřují na rozpočet EU nebo na vytváření složitých podvodů v oblasti DPH, které připravují rozpočty jednotlivých států každý rok nejméně o 50 miliard eur na příjmech, vědí, že mají reálnou šanci ponechat si zisky ze své trestné činnosti, a spoléhají na nedůsledné vymáhání práva v EU.

Jaké budou hlavní charakteristiky Úřadu evropského veřejného žalobce?

Úřad evropského veřejného žalobce bude nezávislým a vysoce specializovaným úřadem veřejné žaloby. Žalobci tohoto úřadu povedou svá vyšetřování koordinovaně ve všech zúčastněných členských státech, budou si rychle vyměňovat informace a spojí své úsilí za účelem koordinovaného vyšetřování a rychlého zmrazení nebo zabavení majetku, a pokud to bude nezbytné, požádají o zatčení osob podezřelých z trestné činnosti. To vše bude probíhat v souladu se společnou evropskou strategií v oblasti vyšetřování a stíhání.

Úřad evropského veřejného žalobce bude využívat kapacit členských států, bude sdílet odborné znalosti v oblastech, jako je analýza trestné činnosti, daně nebo informační technologie, a zajistí hladkou komunikaci bez jazykových bariér. Úřad evropského veřejného žalobce bude působit prostřednictvím plynulých postupů jako jeden úřad, jehož činnosti budou přesahovat zdlouhavější a složitější spolupráci, která senavazuje mezi různými vnitrostátními orgány v jednotlivých konkrétních případech.

Úřad evropského veřejného žalobce bude mít kromě toho celkový přehled o situaci, a proto může

snáze odhalovat a vyšetřovat podvody a jiné trestné činy.

Jak bude vypadat struktura Úřadu evropského veřejného žalobce?

Úřad evropského veřejného žalobce bude fungovat na dvou úrovních: na centrální úrovni a na úrovni členských států. Centrální úroveň bude tvořit evropský nejvyšší žalobce, 21 evropských žalobců (jeden z každého zúčastněného členského státu), z nichž dva budou mít funkci zástupců evropského nejvyššího žalobce, správní ředitel a specializovaní odborníci a vyšetřovatelé. Decentralizovanou úroveň budou tvořit evropští pověřeni žalobci v zúčastněných členských státech. Centrální úroveň bude dohlížet na vyšetřování a stíhání na vnitrostátní úrovni.

Jak budou fungovat evropští pověřeni žalobci?

Evropští pověřeni žalobci budou součástí Úřadu evropského veřejného žalobce. Obecně platí, že evropští pověřeni žalobci budou vést vyšetřování a stíhání ve svém členském státě, budou při tom spolupracovat s vnitrostátními donucovacími orgány a budou uplatňovat vnitrostátní právo. Jejich činnost bude koordinovat centrální úřad pod vedením evropského nejvyššího žalobce, který zajistí soudržnost a efektivitu ve všech zúčastněných členských státech.

Díky této decentralizované struktuře bude Úřad evropského veřejného žalobce přímo disponovat odbornými znalostmi o jednotlivých státech, například důkladnou znalostí místního soudního systému, místního jazyka, začlenění úřadu do místní struktury orgánů pověřených trestním stíháním, postupů řešení soudních případů v daném státě atd.

Evropští pověřeni žalobci mohou stále působit ve funkci vnitrostátních veřejných žalobců (tj. mají dvě funkce). Jedná-li však pověřený žalobce v rámci mandátu Úřadu evropského veřejného žalobce, je plně nezávislý na orgánech pověřených trestním stíháním ve svém státě.

Jakým způsobem budou vybírání žalobci Úřadu evropského veřejného žalobce?

Evropského nejvyššího žalobce a evropské žalobce vybere výběrová komise. Komise proto dne 31. července 2018 navrhla prováděcí rozhodnutí Rady o jmenování členů výběrové komise. Hlavním úkolem výběrové komise bude sestavit užší seznam kandidátů na pozici evropského nejvyššího žalobce a posoudit kvalifikaci kandidátů na evropské žalobce, kteří budou následně jmenováni Radou.

Výběrová komise se bude skládat z dvanácti členů, vybraných z řad bývalých členů Soudního dvora Evropské unie a Účetního dvora, bývalých národních členů Eurojustu, členů nejvyšších vnitrostátních soudů nebo státních zástupců na vysoké úrovni a právníků. Pokud jde o složení výběrové komise, zohlednila Komise nutnost vyváženosti geografického rozložení, vyváženého zastoupení žen a mužů a řádného zastoupení právních systémů členských států, které se Úřadu evropského veřejného žalobce účastní.

Očekává se, že jakmile bude návrh přijat, Rada projedná a přijme prováděcí rozhodnutí Rady o jmenování členů výběrové komise. V tomto kontextu se předpokládá, že výběrová komise zahájí činnost v říjnu 2018. Očekává se, že výběrová komise bude své úkoly při výběru evropského nejvyššího žalobce a evropských žalobců plnit do konce roku 2019.

Jaký je právní základ Úřadu evropského veřejného žalobce?

Lisabonská smlouva klade velký důraz na boj proti závažné finanční a hospodářské trestné činnosti s přeshraničním rozměrem. Právní základ a pravidla pro zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce jsou stanoveny v článku 86 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU), který uvádí:

„Pro boj proti trestným činům poškozujícím nebo ohrožujícím finanční zájmy Unie může Rada zvláštním legislativním postupem formou nařízení vytvořit z Eurojustu Úřad evropského veřejného žalobce.“

Článek 86 Smlouvy o fungování Evropské unie rovněž stanoví možnost vytvoření Úřadu evropského veřejného žalobce v rámci posílené spolupráce, pokud si to přeje skupina alespoň devíti členských států.

Tento úřad bude příslušný pro trestné činy ohrožující rozpočet Unie, jak jsou vymezeny ve směrnici o boji vedeném trestněprávní cestou proti podvodům poškozujícím finanční zájmy Unie (tzv. „směrnice PIF“), jež byla přijata dne 5. července 2017.

Co znamená posílená spolupráce a má zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce v rámci této posílené spolupráce smysl?

Posílená spolupráce je postup, jehož prostřednictvím se nejméně devět členských států dohodne na tom, že v určité oblasti chtějí pokročit dále a navázat užší spolupráci. Tento postup se již používá v oblasti rozvodového práva, patentů a majetkových poměrů.

Prostřednictvím Úřadu evropského veřejného žalobce chce těchto 22 členských států spojit své síly a posílit ochranu finančních zájmů Unie.

Úřad evropského veřejného žalobce bude zásadním aktérem v boji proti trestné činnosti ohrožující

rozpočet EU. Bude to významný krok vpřed pro ochranu finančních zájmů EU.

Nezúčastněné členské státy budou vždy mít možnost připojit se k Úřadu evropského veřejného žalobce v pozdější fázi.

Které členské státy budou součástí Úřadu evropského veřejného žalobce?

Dne 8. června 2017 dosáhlo 20 členských států obecné dohody ohledně zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce jako součásti posílené spolupráce. Nařízení Rady (EU) 2017/1939 o zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce v rámci posílené spolupráce přijala Rada pro spravedlnost a vnitřní věci dne 12. října 2017 a vstoupilo v platnost dne 20. listopadu 2017. Od vstupu nařízení v platnost se jej účastní tyto členské státy: Belgie, Bulharsko, Česká republika, Estonsko, Finsko, Francie, Chorvatsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Německo, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko a Španělsko.

Dne 1. srpna 2018 se Nizozemsko stalo 21. členským státem, který se k Úřadu evropského veřejného žalobce připojuje. Dnes Komise potvrdila, že Malta se stává 22. členským státem, který se Úřadu evropského veřejného žalobce účastní.*

Ne všechny členské státy si v této fázi přejí účastnit se Úřadu evropského veřejného žalobce, ale tyto nezúčastněné členské státy se mohou přidat kdykoli po přijetí příslušného nařízení.

Proč by s podvody neměly bojovat přímo členské státy?

V současnosti mohou provádět trestní vyšetřování a stíhat podvody ohrožující finanční zájmy Unie pouze vnitrostátní orgány. Jejich pravomoc ale končí na státních hranicích. Trestné činy proti rozpočtu EU jsou často komplikované, jelikož se jich účastní řada pachatelů, kteří v různých zemích a různých jurisdikcích vytvářejí složitá a rafinovaná podvodná schémata. Úspěšné vyšetřování podvodů navíc vyžaduje důkladnou znalost příslušných správních a právních předpisů.

Účinnou spolupráci mezi členskými státy ztěžuje odlišnost trestněprávních systémů, nejasná soudní příslušnost, zdlouhavé postupy právní pomoci, jazykové problémy, nedostatek zdrojů a různorodost priorit.

Z těchto důvodů mohou členské státy považovat stíhání podvodů proti rozpočtu Unie za náročné na čas i lidské zdroje. Někdy se proto takové podvody vůbec neřeší nebo je případ ukončen, jakmile se objeví první problémy. Mohou nastat i situace, kdy se vnitrostátní orgány rozhodnou vyšetřovat pouze „svou“ část trestného činu, a ignorují tak možný dalekosáhlý dopad podvodného schématu.

Jaké změny přinese Úřad evropského veřejného žalobce?

Úřad evropského veřejného žalobce bude fungovat jako jeden úřad ve všech zúčastněných členských státech a nebude muset spoléhat na tradiční nástroje práva EU pro spolupráci mezi soudními orgány různých členských států.

Bude sdílet odborné znalosti a zkušenosti a bude fungovat jako jeden úřad ve všech zúčastněných členských státech. Bude moci rychle vyšetřovat přeshraniční případy bez nutnosti zdlouhavých řízení v rámci justiční spolupráce. Díky tomu vznikne společná politika stíhání a skončí stávající roztříštěný přístup.

Úřad evropského veřejného žalobce překoná stávající nedostatky a bude bojovat proti podvodům s finančními prostředky EU nad 10 000 eur, jakož i složitým přeshraničním případům podvodů s DPH, které působí škody převyšující 10 milionů eur.

Úřad evropského veřejného žalobce by měl vést k většímu počtu úspěšných stíhání a lepšímu získávání neoprávněně vyplacených peněz zpět.

Jak bude zajištěna nezávislost Úřadu evropského veřejného žalobce?

Za prvé, příslušné nařízení stanoví, že zaměstnanci Úřadu evropského veřejného žalobce jednají v zájmu Unie jako celku a **nevyžadují ani nepřijímají pokyny** od žádného vnějšího subjektu. Tím je zajištěno, že orgány, instituce, agentury nebo jiné subjekty Unie či členských států respektují nezávislost Úřadu evropského veřejného žalobce a nesnaží se ovlivnit plnění jeho úkolů.

Za druhé, Úřad evropského veřejného žalobce bude **strukturálně nezávislý**, neboť nebude začleněn do jiného orgánu či útvaru EU.

Za třetí, **jmenování** evropského nejvyššího žalobce se uskuteční po otevřené výzvě k přihlášení kandidátů a bude provedeno Evropským parlamentem a Radou. Porota složená z bývalých členů Soudního dvora, členů vnitrostátních nejvyšších soudů, vnitrostátních útvarů pověřených trestním stíháním a/nebo obecně uznávaných právníků pomůže sestavit užší seznam kandidátů. Funkční období evropského nejvyššího žalobce činí nejvýše sedm let a nelze je prodloužit, čímž je zaručeno, že tento žalobce nebude veden motivací být opětovně jmenován. Evropský nejvyšší žalobce může být **odvolán** pouze rozhodnutím Soudního dvora na návrh Evropského parlamentu, Rady nebo Komise.

Za čtvrté, pokud jde o evropské pověřené žalobce, příslušné nařízení zajišťuje, že vnitrostátní žalobci jmenovaní k práci pro Úřad evropského veřejného žalobce jsou naprosto nezávislí na vnitrostátních orgánech pověřených trestních stíháním.

A co procesní práva podezřelých?

Je důležité posílit právní záruky na ochranu osob a společností dotčených vyšetřováním či stíháním v Evropské unii. Nařízení obsahuje důkladný a komplexní soubor procesních záruk, které podezřelým a jiným osobám vyšetřovaným Úřadem evropského veřejného žalobce zaručí ochranu jak ze strany stávajících předpisů EU, tak prostřednictvím práva na obhajobu v jednotlivých členských státech.

Nařízení zajišťuje, že podezřelý požívá všech práv zaručených právními předpisy EU a Listinou základních práv Evropské unie. Tato práva jsou výslovně uvedena a zahrnují právo:

- na tlumočení a překlad,
- na informace a přístup k materiálům o případu,
- na přístup k obhájci a komunikaci se třetími osobami a jejich informování v případě zatčení,
- nevyprávět a právo na presumpci nevinu,
- na právní pomoc,
- předkládat důkazy, jmenovat znalce a vyslechnout svědky.

Podezřelý má také práva na obhajobu zaručená vnitrostátními procesněprávními předpisy.

Jaká bude úloha Eurojustu po zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce?

Eurojust usnadňuje spolupráci a koordinaci vnitrostátních orgánů pověřených vyšetřováním a stíháním v přibližně 1 500 přeshraničních případech ročně. Přispívá tím k budování vzájemné důvěry a k překlenutí rozdílů mezi různými právními řádami a tradicemi v EU. Eurojust však není oprávněn vést trestní vyšetřování ani stíhat případy podvodu. V roce 2013 navrhla Komise reformu Eurojustu s cílem zlepšit jeho celkové fungování a umožnit jeho kolegiu a národním členům soustředit se na jejich provozní úkoly, tj. na koordinaci a podporu spolupráce mezi vnitrostátními soudními orgány v boji proti přeshraniční trestné činnosti.

Reformovaný Eurojust bude pomáhat Úřadu evropského veřejného žalobce v boji proti podvodům v oblasti rozpočtových prostředků EU. Pomůže zajistit koordinaci vyšetřování Úřadu evropského veřejného žalobce s vyšetřovacími orgány členských států, které se zřizování tohoto úřadu neúčastní. Eurojust může prostřednictvím své administrativy Úřadu evropského veřejného žalobce poskytnout správní podporu. Podrobnosti tohoto ujednání budou stanoveny dohodou mezi Úřadem evropského veřejného žalobce a Eurojustem.

Jaká bude úloha úřadu OLAF po zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce?

OLAF nadále ponese odpovědnost za *správní* vyšetřování týkající se nesrovnalostí, včetně podvodů, poškozujících finanční zájmy EU a závažných pochybení spáchaných zaměstnanci EU.

Vzhledem k tomu, že ne všechny členské státy se účastní Úřadu evropského veřejného žalobce, úřad OLAF bude pokračovat v provádění svých správních vyšetřování ve vztahu k nezúčastněným členským státům stejně, jako je tomu dnes.

V zúčastněných členských státech bude muset tento úřad a OLAF v oblastech, které spadají do pravomoci Úřadu evropského veřejného žalobce, vytvořit a udržovat úzkou spolupráci s cílem zajistit doplňkovost svých mandátů a vyhnout se zdvojení činností. V této souvislosti ne zahájí OLAF žádné správní vyšetřování souběžně s vyšetřováním Úřadu evropského veřejného žalobce, která se týkají týchž skutečností. V takových případech může Úřad evropského veřejného žalobce požádat úřad OLAF o podporu či doplnění jeho činnosti. Naopak v případech, kdy Úřad evropského veřejného žalobce nevede vyšetřování, má úřad OLAF nadále pravomoc zahájit správní vyšetřování z vlastního podnětu v úzké spolupráci s Úřadem evropského veřejného žalobce a tento úřad bude mít možnost poskytnout příslušné informace úřadu OLAF, který zváží vhodná správní opatření.

Dne 23. května 2018 [navrhla Komise změnu nařízení \(EU, Euratom\) č. 883/2013 o vyšetřování prováděném Evropským úřadem pro boj proti podvodům \(OLAF\)](#), jejímž účelem je zajistit, aby se úřad OLAF stal blízkým a spolehlivým partnerem Úřadu evropského veřejného žalobce a nadále doplňoval jeho práci o správní vyšetřování.

Úzká spolupráce mezi Úřadem evropského veřejného žalobce a úřadem OLAF – a pokračující činnosti úřadu OLAF v rámci jeho mandátu – zajistí výrazné posílení ochrany finančních zájmů Unie.

Začne Úřad evropského veřejného žalobce v Evropě zatýkat prostřednictvím vlastních policejních složek?

Nikoli. Oprávnění zatknout někoho za trestný čin spadající do kompetence tohoto úřadu budou mít

pouze vnitrostátní orgány. Evropští pověřeni žalobci povedou vyšetřování a stíhání v zúčastněných členských státech ruku v ruce s vnitrostátními policejními a donucovacími orgány. Úřad evropského veřejného žalobce bude mít pravomoc požádat justiční orgány o zatčení podezřelého pouze v případě, že to v zájmu vyšetřování považuje za naprosto nezbytné a stejného cíle nelze dosáhnout méně invazivním způsobem. Takovou žádost posoudí a schválí podle vnitrostátního práva příslušný justiční orgán členského státu.

Kde bude mít Úřad evropského veřejného žalobce své sídlo?

Úřad bude mít sídlo v Lucemburku.

Kdy zahájí Úřad evropského veřejného žalobce svou činnost?

Poté co nařízení o zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce vstoupilo dne 20. listopadu 2017 v platnost, bylo zahájeno jeho zřizování. Předpokládá se, že po tříleté fázi budování by mohl Úřad evropského veřejného žalobce zahájit svou činnost na konci roku 2020.

*Aktualizováno 7. 8. 2018 ve 12:00

MEMO/18/4767

Kontaktní osoby:

[Nathalie VANDYSTADT](#) (+32 2 296 70 83)

[Sara SOUMILLION](#) (+32 2 296 70 94)

Pro veřejnost: služba [Europe Direct](#) , tel [00 800 67 89 10 11](#) nebo [e-mail](#)